

VO

Handleiding situatiekaarten antisemitisme

anne frank
stichting

Inleiding

Antisemitisme is haat tegen Joden. Het heeft een lange, eeuwenoude geschiedenis. Met behulp van deze situatiekaarten kan je ingaan op actuele voorbeelden van antisemitisme. Door de kaarten te bespreken wordt duidelijk dat antisemitisme een gelaagd fenomeen is: het bestaat zowel online als fysiek, zowel in taal als in symbolen en is gericht tegen personen en instanties. Antisemitisme laait op door actuele ontwikkelingen. Bij voetbalwedstrijden komen antisemitische spreekwoorden voor. Dit kan ook buiten het stadion tot meer anti-Joodse slogans leiden. Sinds 2023 leidt de oorlog tussen Israël en Hamas tot veel anti-Joodse uitingen. Joden voelen zich hierdoor onveilig. Het is in tijden van spanning van belang om te benadrukken dat je net zomin alle Joden verantwoordelijk kan

houden voor de daden van de staat Israël, als dat je alle moslims verantwoordelijk kan houden voor de daden van Hamas.

De kaarten gaan over voor leerlingen herkenbare situaties in het dagelijks leven en nodigen uit tot het voeren van een gesprek. Na het uitvoeren van de opdracht kan tijdens de nabespreking de leeropbrengst worden besproken. Het is goed om op dat moment ook in te gaan op handelingsperspectieven. Welke ideeën hebben de leerlingen over het reageren op vormen van antisemitisme? Hoe kan je duidelijk maken dat antisemitisme schadelijk is en tegengegaan moet worden? Kunnen zij zich voorstellen dat ze bereid zijn om graffiti op school of in de openbare ruimte zelf weg te halen? Zijn ze bereid en voorbereid om met anderen in gesprek te gaan als ze vinden dat iemand kwetsende uitspraken doet?

Lesdoelen:

- Leerlingen leren dat antisemitisme in verschillende vormen bestaat.
- Leerlingen wisselen gedachten en meningen uit over verschillende situaties waarin antisemitisme centraal staat.
- Leerlingen leren hun gedachten en meningen te beargumenteren.
- Leerlingen leren naar gedachten en meningen van anderen te luisteren.
- Leerlingen zien in dat het belangrijk is om je uit te spreken tegen antisemitisme en andere vormen van discriminatie.

Stappenplan:

Stap 1: Download en print de situatiekaarten (meerdere keren) uit.

Stap 2: Introduceer beknopt het onderwerp en leg uit dat de opdracht over antisemitisme gaat (zie inleiding).

Stap 3: Deel de klas in groepjes van 4/5 leerlingen en deel de sets situatiekaarten uit

Stap 4: Leg de opdracht duidelijk uit en geef een tijdsindicatie mee. De groepjes bekijken eerst de kaarten en delen met elkaar wat zij zien. Daarna moeten ze de kaarten rangschikken van 'niet erg' naar 'erg'. Er is geen goed of fout: het gaat erom dat de leerlingen hun eigen mening onder woorden kunnen brengen en daarbij ook naar de meningen van hun klasgenoten luisteren. Uiteindelijk moet de groep met een volgorde van kaarten komen.

Stap 5: Groepsdiscussie – 20 minuten (zie tips ter begeleiding voor jou als docent).

Stap 6: Klassikale nabespreking – 20 minuten (zie tips ter bespreking voor jou als docent).

Tips ter begeleiding (groepsopdracht)

- Maak duidelijk dat er geen juiste antwoorden zijn. De opdracht is om na te denken over de kaarten.
- Stel verdiepvragen om het gesprek in de groepjes verder op gang te brengen: Wat gebeurt er? Wie heeft er last van? In welke omgeving speelt de situatie zich af? Hoe zou jij kunnen reageren op deze situatie?
- Let erop dat er een uitwisseling in de groepjes plaatsvindt waarbij alle leerlingen de kans krijgen zich uit te spreken.
- Leerlingen hoeven elkaar niet te overtuigen, maar luisteren naar elkaars standpunten en meningen zodat verschillende perspectieven gehoord worden.
- Uiteindelijk moeten de groepjes met een volgorde van de kaarten komen. Dat betekent dat er soms tussen leerlingen compromissen gesloten moeten worden.
- Het kan voorkomen dat leerlingen alle situaties even erg vinden en niet bereid zijn om onderscheid te maken tussen niet erg en erg. Vraag dan of ze willen bespreken wat ze denken dat het meest kwetsend is en voor wie.

Tips ter bespreking (klassikaal)

- Geef iedere groep kort de beurt om hun rangorde toe te lichten en bespreek de verschillen en overeenkomsten tussen de uitkomsten van de verschillende groepjes.
- Vraag rondom welke kaart er de meeste discussie was. Waarom was dat en wat waren de argumenten?
- Vraag of ze zelf tevreden zijn over de discussie en laat ze benoemen wat goed is gegaan.
- Bespreek klassikaal of er situaties waren die herkenbaar zijn. Hebben leerlingen zelf weleens deze of vergelijkbare dingen gezien in het dagelijks leven? Wat vonden zij daar toen van?
- Benoem dat deze werkvorm ging om het herkennen van verschillende vormen van antisemitisme.
- Sluit af met mogelijke reacties om antisemitisme bespreekbaar te maken en je er tegen uit te spreken.

Verder lezen:

Praktische tips voor omgaan met antisemitische opmerkingen:

<https://www.annefrank.org/nl/educatie/tips-voor-docenten/praktische-tips-voor-omgaan-met-antisemitische-opmerkingen-de-kl/>

Achtergrondinformatie via Ter Info:

Ter Info is een project van de Universiteit Utrecht om scholen te helpen bij het bespreken van terrorisme, politiek geweld en heftige gebeurtenissen in de samenleving. Op deze website is goede achtergrondinformatie te vinden over de

situatie in het Midden-Oosten en antisemitisme.

<https://ter-info.nl/kennisbank/>

Antisemitisme: geschiedenis en actualiteit

Informatief boek over de oorsprong, geschiedenis en actualiteit van antisemitisme.

<https://webshop.annefrank.org/nl/antisemitisme-geschiedenis-en-actualiteit.html>

Werkvorm Ontmoet Robin en Wael

<https://www.lessonup.com/nl/channel/annefrank/lesson/RKGuSTrMiP3AGofMp>